

Az energiahasználat megváltoztatásáért mi is felelősek vagyunk

2019. október 21. azonnal közölhető

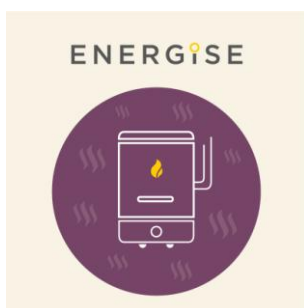
ENERGISE

EURÓPAI HÁLÓZAT A FENNTARTHATÓ ENERGIÁÉRT:
KUTATÁS, JÓ GYAKORLAT, INNOVÁCIÓ

A háztartások felelősek az elfogyasztott energia harmadáért

Mi az átlagember szerepe a klímaválságban? A GreenDependent Intézet ENERGISE projektje egy innovatív, páneurópai kutatási kezdeményezés, mely az energiafogyasztással kapcsolatos társadalmi és kulturális hatások mélyebb szintű tudományos megértését tűzte ki célul. Az Energia Élő Laborok eredménye alapján elmondhatjuk, hogy már kis szokásváltoztatással csökkenthetjük a háztartási energiafogyasztást.

Fűtés-kihívás

Nyakunkon a fűtési szezon, nemsokára elkezdjük egyre feljebb tekerni a termosztátot, hogy ne fázzunk. Valóban ez a megoldás? Nem inkább plusz egy réteg ruhát kellene magunkra vennünk? A háztartások felelősek az elfogyasztott energia harmadáért¹, így egy-egy döntésünk hatása igencsak jelentős az energiarendszer alakulására. Az Energia Élő Laborok innovatív kutatási kezdeményezése kimutatta, hogyha a beltéri hőmérsékletet csupán 1 °C-val csökkentenénk, nem változna meg a hőkomfortunk, de máris sokat tennénk bolygónkért.

Mosás-kihívás

Azt, hogy pazarlóan mosunk, mi sem fejezi ki jobban, hogy heti egy mosás elhagyása nem befolyásolná a kényelmi szintünket, és pusztán egy kis szemléletmód változásra lenne szükség ahhoz, hogy akár a felére csökkentjük a mosások számát. A vizsgált országok között jelenleg a középmezőnyben tartózkodunk: hetente átlagosan 4-5 mosási program fut le egy magyar háztartásban. Ha mindezt csak 20%-kal csökkentenénk, akkor már 6790 magyar ember éves szén-dioxid kibocsátását elkerülhetnénk.

Napjainkban a klímaválság miatt egyre súlyosabb kihívásokkal kell szembenéznünk. Az Európai Bizottság ezért számos olyan klímavédelmi és energetikai célt tűzött ki, melyek az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentését és a gazdaság karbon-mentesítését (vagyis a fosszilis energia-felhasználás fokozatos csökkentését) mozdítják elő. A jelenlegi változások azonban túl lassúak és kisléptékűek ahhoz, hogy az energiarendszer belátható időn belül fenntarthatóvá váljon. Mivel a háztartások használják az elfogyasztott energia harmadát, **fontos szerepet játszanak az energiarendszer átalakításában**. Ezért ideje, hogy megkérdőjelezzük az otthoni energiahasználattal kapcsolatos társadalmi normákat és szokásokat.

Az **ENERGISE** konzorcium tagjai egy innovatív kutatási kezdeményezés keretében ún. Energia Élő Laborokat hoztak létre annak érdekében, hogy új lehetőségeket alakítsanak ki és teszteljenek a háztartások energiahasználatának átalakítására. **Nyolc országbólⁱⁱ több mint 300 háztartás (köztük 41 magyar, gödöllői háztartás) vett részt a 2018. szeptember-december között megvalósuló **ENERGIA Élő Laborokban**.**

Az ENERGISE projekt eredményei alapján megállapítható, hogy **lehetséges az energiafelhasználás csökkentése, ha elegendő időt és teret biztosítunk az embereknek saját szokásaik megkérdőjelezésére**; azaz, ha kísérletezhetnek, és a megszokottól eltérő, új dolgokat próbálhatnak ki. Az Energia Élő Laborok eredményei alapján érdemes az alábbi szempontokat figyelembe venni az alacsony szén-dioxid-kibocsátású életmódra való áttérés kapcsán:

1. A mindennapi gyakorlatot változtassuk, ne a technológiát vagy az embereket!

Az eddigi kutatási eredmények alapján a hatékonyabb technológia önmagában nem elegendő ahhoz, hogy csökkenjen az energiafogyasztás. Fontos az emberek ösztönzése, valamint az, hogy tudják a hatékony technológiákat magabiztosan használni. Növelni kell az emberek energiahasználattal kapcsolatos tudatossági szintjét, hogy megkérdőjelezzék korábbi szokásaikat, valamint új napi rutint alakítsanak ki. Például, próbáljanak ki új mosási programokat; mérjék meg a mosógép energiafogyasztását; foltos ruha esetén próbálják kitisztítani magát a foltot, ahelyett, hogy az egész ruhát mosnák ki; vagy vegyenek fel még egy réteg ruhát otthon, illetve a fűtés feljebb vétele helyett takarózzanak be stb.

2. Biztosítsunk lehetőséget, időt, teret és eszközöket a kísérletezéshez!

A visszajelzés lehetőségének megteremtése, valamint a különböző érintettek (pl. háztartások, szakértők, energetikai cégek, döntéshozók) együttes bevonása nagyon hatékony módszer lehet arra, hogy megkérdőjelezzük a mindennapi fogyasztási szokásokkal kapcsolatos, hallgatólagosan elfogadott normákat és elvárásokat.

3. Helyezzük az embereket és a mindennapi gyakorlatot a középpontba az “okos technológiák” esetén is!

Fontos, hogy az emberek továbbra is hatással lehessenek saját hőkomfortjukra, azaz szabályozhassák, és tudják is, hogy kell szabályozni az otthoni hőmérsékletet, páratartalmat stb., ahelyett, hogy olyan okos épületekre vagy láthatatlan fűtési rendszerekre hagyatkoznának, amelyek csupán korlátozott emberi beavatkozást tesznek lehetővé. A mosógépek tervezésénél pedig célszerű figyelni arra, hogy átláthatóbb legyen a mosási programok energia- és vízfelhasználása, és így a felhasználók könnyebben eligazodjanak a programok között, és tudják befolyásolni mosásaik környezeti hatását.

Hogyan működtek az Energia Élő Laborok, és milyen eredmények születtek?

A résztvevő háztartások elé két fő kihívást állítottunk:

- négyhetes mosási kihívás során a **heti mosások számának megfelelése**; valamint
- négyhetes fűtési kihívás során a **beltéri hőmérséklet 18 °C-ra történő csökkentése**.

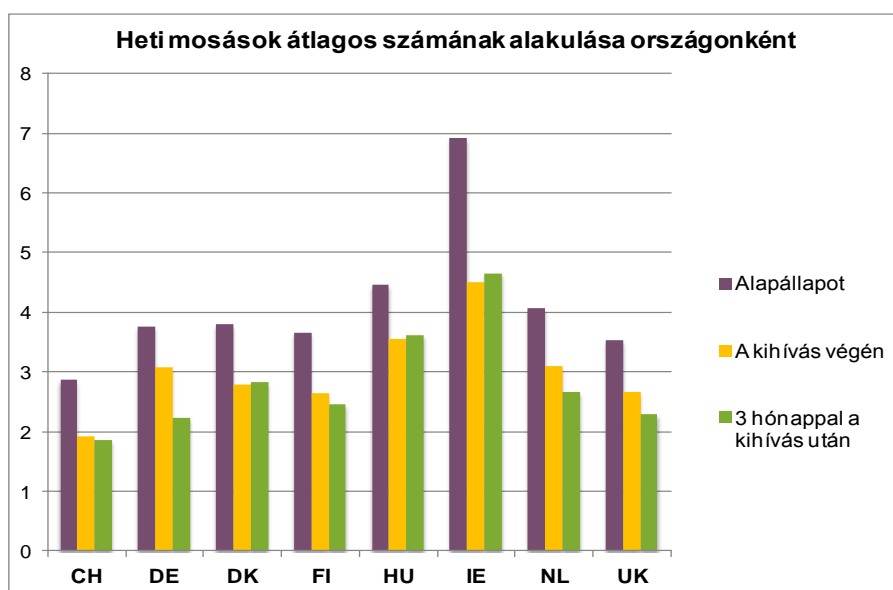
A kutatócsapat úgy alakította ki a kihívásokat, hogy azok egyfajta “törést” okozzanak a

mindennapi életmenetben, hogy így könnyebben tudjanak a nehezen megváltoztatható szokásokra és mindennapi rutinra fókuszálni. Kiemelten vizsgálták a fűtéssel és mosással kapcsolatos szokásokat; például, miért és mikor döntünk úgy, hogy kimosunk egy ruhát, vagy a fűtés feljebb állításán kívül hogyan tarthatjuk magunkat melegen és komfortosan otthon.

A technológiai hatékonyság vagy az anyagi megfontolások megkérdőjelezése helyett az Energia Élő Laborok középpontjában a mindennapi energiahasználathoz kapcsolódó társadalmi normák, készségek, valamint anyagi és infrastrukturális tényezők álltak. A GreenDependent szakemberei sokféle eszközzel és módszerrel támogatták a résztvevőket a kísérletező és tanulási folyamatban. Például energiafogyasztás-mérőket és hőmérőket helyeztek el a résztvevő háztartásokban, mosási és fűtési naplót adtak, "kihívás dobozokat" állítottak össze olyan tárgyakkal, amelyek segítették a változást, tippeket adtak, találkozókat szerveztek a tapasztalatok megosztására stb.

Az Élő Laborok tapasztalatai alapján azt állapította meg az ENERGISE csapat, hogy a **beltéri hőmérséklet 1°C-kal történő csökkentése**, valamint **hetente eggyel kevesebb mosás lehetséges** anélkül, hogy romlana a kényelmi szint vagy a hőkomfortⁱⁱⁱ. A csökkenés bizonyos esetekben azonban ennél az átlagnál nagyobb volt, például a magyar háztartások közül többen is felezték mosásaik számát. illetve 18,5 °C alá csökkentették a belső hőmérsékletet otthon. Sok résztvevőnél pedig a kihívásokat követő három hónapban is fennmaradtak a változások.^{vi}

Az alábbi grafikonon látható, hogy a heti mosások átlagos száma minden országban csökkent, azaz a kihívások lezárását követően sem tértek vissza az emberek a korábbi mosásmennyiséghez.^{iv} Sőt, sok háztartásban folytatódott a csökkenés.

Az alábbi táblázat az Élő Laborok eredményeként bekövetkező, a háztartások által kitöltött heti kérdőívek adatai alapján számolt átlagos mennyiségi változásokat mutatja:^{v és vi}

A hőmérsékleti és mosási adatok átlagos változása az Élő Laborok során			
Hőmérséklet változása		Heti mosások számának változása	
Nappali hőm. (összes ország átlaga)	Nappali hőm. (magyar átlag)	A nyolc ország összes háztartásában	Az összes magyar háztartásban
21,1°C-ról 20,1°C-ra	21,78°C-ról 20,72°C-ra	4,2-ről 3,1-re	4,5-ről 3,6-ra
1 °C-os csökkenés	1,06°C-os csökkenés	1,1 mosással kevesebb (26%-os csökkenés)	0,9 mosással kevesebb (20%-os csökkenés)

Adatok forrása: heti kérdőívek, a kihívások előtt és a kihívások során számított átlagos értékek

Ha társadalmi szinten, minden magyar (és európai) háztartásban megvalósulnának a fenti változások, az jelentős energiamegtakarítással járna. Például, csak azzal, ha minden magyar háztartás 20%-kal csökkentené a heti, mosással kapcsolatos energiafogyasztását, ahogy az Energia Élő Labor magyar résztvevői tették, akkor összesen 6790 magyar ember éves szén-dioxid-kibocsátását lehetne elkerülni^{vi}.

TOVÁBBI INFORMÁCIÓK AZ ENERGISE ENERGIA ÉLŐ LABOROKRÓL:

- Megtekinthető az ENERGISE videó, és a [magyar záró rendezvényről készült videó](#);
- Elérhető a magyarországi ENERGIA Élő Laborok eredményeivel kapcsolatos korábbi [sajtóközlemény](#)
- A projekt [honlapján](#) sokféle hasznos anyag található, többek között
 - a fűtéssel, mosással és háztartási energiafogyasztással kapcsolatos [zöldítő tippek](#), infografikák.

KAPCSOLAT

Sajtókapcsolat: Vadovics Edina, GreenDependent Intézet,
edina@greendependent.org // 20 512 1887

grEIndependent
Intézet

Projekt koordinátor:

Frances Fahy, National University of Ireland Galway, frances.fahy@nuigalway.ie

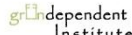
ENERGISE:

- Az ENERGISE jelentése: Európai Hálózat a Fenntartható Energiáért: Kutatás, Jó Gyakorlat, Innováció;
- Koordinátor szervezet: National University of Ireland, Galway (Írország);
- A projekt az Európai Unió Horizont 2020 finanszírozásával valósul meg;
- weboldal: <http://www.energise-project.eu/>, Email: info@energise-project.eu.

A projekt az Európai Unió Horizont 2020 keretprogramja támogatásával jött létre, a 727642 számú támogatási szerződés révén.

A dokumentum tartalmáért kizárólag a szerzők felelősek; az nem szükségszerűen tükrözi az Európai Unió nézeteit. Sem az Innovációs és Hálózati Projektek Végrehajtó Ügynöksége (INEA), sem az Európai Bizottság nem vonható felelősségre a fenti információk használatából eredő bármilyen károkozás miatt.

ⁱ Forrás: Nemzetközi Energia Ügynökség, 2017

ⁱⁱ Dánia, Egyesült Királyság, Finnország, Hollandia, Írország, Magyarország, Németország, Svájc

ⁱⁱⁱ Miközben az ENERGISE projekt elismeri, hogy a társadalom minden szegmense szerepet játszik az energetikai átállásban, nem csupán a háztartások, kutatásunk alapján a háztartások esetében elérhető a hőmérséklet abszolút értékben vett csökkentése – feltéve persze, hogy a kiindulási, átlagos beltéri hőmérséklete meghaladja a célként kitűzött 18 °C-ot. Mivel a kihívás előtti átlagos hőmérséklet a 20 °C-hoz közelített, az eredményekből kizártuk azokat a háztartásokat, akiknél már eleve alacsony beltéri hőmérséklet volt, függetlenül attól, hogy az alacsony hőmérséklet oka annak előnyben részesítése és szokásból eredő fenntartása, vagy az energiaszegénységből eredő energiahiány volt.

^{iv} A mosások számának országonkénti eltérése elsősorban az egyes országok háztartásainak eltérő összetételére vezethető vissza. Forrás: [Report on analysis of ENERGISE Living Labs \(D5.2\)](#)

^v Forrás: [Report on analysis of ENERGISE Living Labs \(D5.2\)](#)

^{vi} Forrás: [ENERGISE Energia Élő Labor jelentés - Magyarország](#)